

ISSN 1993-6788
№ 1 (151) 2014

Actual Problems of Economics
Актуальні Проблеми Економіки

APE
ATE

NATIONAL ACADEMY OF MANAGEMENT

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ

Індекс для передплати 21842
eco-science.net

ЗМІСТ

Поліквич О.М., Лещук В.П. Структуризація чинників впливу зовнішнього середовища на інноваційні бізнес-процеси підприємств за ступенем ризику	210
Предич Б., Стошич Д. Стратегічний аналіз конкурентного середовища: на прикладі "Philip Morris Ad Nis", Сербія	214
Тоцька О.Л. Структура університетських доходів і витрат у Канаді й Україні: порівняльний аналіз	225
Турило А.А., Турило А.М. Система критеріїв і показників оцінювання капіталізації підприємства в процесі інноваційного розвитку	233
Чорна М.В., Жувагіна І.О., Фліпінщина Л.М. Методика визначення потреби підприємств роздрібною торгівлі в інвестиційних ресурсах	240
Шубін О.О., Гусєва О.Ю. Методологічні засади визначення компетентнісної готовності підприємства до стратегічних змін	246
РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА	
Головня О.М. Управління інвестиційним кліматом: інтереси держави, регіонів і підприємств	256
Максимів Д.Я. Альтернативне оцінювання інвестиційно-інноваційної діяльності у Львівській області	262
Махомет Ю.В. Факторний аналіз інтелектуального потенціалу регіону	269
Пітіч Г., Савіч Н., Дзуніч М. Вплив потужності та спеціалізації кластерів на інноваційність регіонів: порівняльний аналіз Угорщини, Болгарії, Греції, Румунії та Сербії	281
Сліпівська І., Містуле І. Проблеми реалізації стратегій розвитку в контексті розвитку туризму: за даними округу Кібла	289
Стегней М.І. Інноваційні аспекти сталого розвитку сільських територій в умовах глобальних викликів	297
ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	
Біссенов К.А., Удербасєв С.С., Шалболова У.З. Екологічна та економічна ефективність використання на будівництві термоізолюючого арболіту, виробленого з сільськогосподарських та промислових відходів	304
Знамєначкова Ж., Шаєр П., Фернандо Лара Сервантес Р. Лібералізація ринку екологічних товарів: приклад Чеської Республіки з подальшими рекомендаціями для України	312
Колосок А.М., Трачук І.А. Механізм удосконалення адміністрування екологічного податку в Україні	323
Ліао П.-А., Ванг Д.-Х., Яо Ч.-Й. Виявлення та реакція на зміни клімату: за даними малих та середніх фермерських господарств Тайваню	329
Танжариков П., Сарабскова У., Танжарикова Г. Оцінювання економічної ефективності застосування технології утилізації нафтовідходів	340
ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА	
Кудашева Т.В., Куніца С.М., Мухамедієв Б.М. Доступ к образованию и информационно-коммуникационным технологиям как фактор снижения неравенства в Казахстане	347
Марчук Л.П. Механізм управління творчою активністю персоналу підприємства як засіб інноваційної трансформації виробництва	359
Сейтхожина Д.А. Гендерна асиметрія на ринку праці Республіки Казахстан	368
Сімченко Н.О., Жалдак Г.П. Наукові підходи до оцінювання соціальних інновацій на промислових підприємствах	376
Турегельдінова А.Ж. Аналіз ефективності структури соціального пакета	383
ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ	
Абішева Д.Д. Досвід країн у використанні методів визначення системно значущих фінансових інститутів: історія і практика	388

О.М. Головня

**УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ КЛІМАТОМ: ІНТЕРЕСИ
ДЕРЖАВИ, РЕГІОНІВ ТА ПІДПРИЄМСТВ**

В статті розглянуті основні підходи до розробки інвестиційної політики держави. Досліджуються привабливі сектори економіки з позиції іноземного інвестора на території Вінниччини. В управлінні інвестиційним кліматом провідне значення мають зусилля підприємств, що мають функціонувати на основі підходів і методів загального управління якістю.

Ключові слова: інвестиційний клімат, інвестиційний проект, управління якістю, іноземний капітал, інвестиційна привабливість.

Табл.2. Літ 10

Е.М. Головня

**УПРАВЛЕНИЕ ИНВЕСТИЦИОННЫМ КЛИМАТОМ:
ИНТЕРЕСЫ ГОСУДАРСТВА, РЕГИОНОВ И ПРЕДПРИЯТИЙ**

В статье рассмотрены основные подходы к разработке инвестиционной политики государства. Исследуются привлекательные секторы экономики с позиции иностранного инвестора на территории Винницкой области. В управлении инвестиционным климатом ведущее значение имеют усилия предприятия, которые должны функционировать на основе подходов и методов общего управления качеством.

Ключевые слова: инвестиционный климат, инвестиционный проект, управление качеством, иностранный капитал, инвестиционная привлекательность.

O.M. Golovnya

**MANAGEMENT INVESTMENT CLIMATE INTERESTS OF THE
STATE, REGIONS AND ENTERPRISES**

The paper describes the main approaches to the development of investment policy. Investigates attractive sectors with the position of the foreign investor in

Vinnitsa. In managing the investment climate leading important efforts of enterprises that have function-based approaches and methods of total quality management.

Keywords: investment climate, investment project management, quality management, foreign capital, investment attractiveness.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Необхідність розробки нових підходів до інвестиційної діяльності викликана рядом обставин. Корінна структурна перебудова економіки України неможлива без інвестицій. Однією з проблем виходу з фінансово-економічної кризи є проблема залучення капіталу в економіку. Для пожвавлення економіки нашої держави необхідний значний притік коштів приватних інвесторів і передусім великого корпоративного національного капіталу, що може успішно адаптуватися до умов ринку.

Економічне зростання, збільшення ВВП, вирішення проблеми бідності та підвищення якості життя населення є тими питаннями, що в значній мірі залежать від активізації інвестиційної діяльності. Однією з головних задач урядової політики на сучасному етапі має стати проведення послідовної та зваженої економічної політики, направленої передусім на покращення інвестиційного клімату в країні.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Окремим складовим інвестиційного клімату різних суб'єктів господарювання присвячена велика кількість наукових досліджень. Досить вагомим здобутком цього напрямку наукових досліджень є внесок відомих українських учених. Зокрема, питання інвестиційної діяльності окремих господарюючих суб'єктів порушуються у працях Г.О. Кужелевої [7] та Я.А. Шевцової [10]. Напрями та умови державного регулювання інвестиційної політики досліджуються в працях С.В. Іванова [5], В.І. Кириленка [6]. Інвестиційна забезпеченість розвитку економіки регіону та аналіз підходів до реалізації інвестиційної політики

регіонального розвитку розглядаються в роботах І.П. Андрушків [2], О.О. Другова [4].

Формулювання цілей дослідження. В дослідженнях українських науковців висвітлюються різні питання взаємозв'язку інвестиційного клімату та економічного зростання держави. Проте, незважаючи на сформовані основні характеристики інвестиційного клімату, практична діяльність і наукові дослідження в цій сфері вкрай недостатні. Метою статті є аналіз інвестиційної привабливості сфер економіки на державному та регіональному рівні, з якими пов'язані економічні перспективи, обґрунтування концептуальних підходів за основними напрямками інвестиційної політики держави на різних рівнях залучення іноземного капіталу.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Важливою особливістю сьогодення є підвищення конкурентноздатності українських виробників. Але говорити про якісні зміни ефективності української економіки поки що зарано. У більшості українських підприємств низька сприйнятливість до інновацій та модернізації. У 2011 р. лише 16,2% підприємств здійснювали інноваційну діяльність [3]. Нажаль конкуренція для багатьох підприємств не є стимулом до модернізації та підвищення ефективності. Для того, щоб стимули стали постійними, необхідні подальші зусилля по вирівнюванню конкурентних умов в економіці, покращення інвестиційного клімату держави, регіонів, підприємств.

В умовах тривалої кризи, дестабілізації економіки, вплив держави на інвестиційний процес набуває особливого значення, так як пожвавлення інвестиційної діяльності – одна з умов виходу України з економічної кризи і створення передумов для стійкого розвитку держави. Державна інвестиційна політика має бути націлена на створення сприятливого інвестиційного клімату в країні, на стимулювання залучення приватного капіталу, як національного так і зарубіжного, а також пошук нових форм спільного інвестування в перспективні проекти.

Впроваджуючи в життя інвестиційну політику, необхідно розуміти, що вибір пріоритетних напрямлень сфер економіки питання важливе, так як ринкові механізми діють не завжди в українських інтересах. Тут необхідний контроль зі сторони держави, а також сприятлива політика для підтримки інвестицій в ті галузі та регіони, з якими пов'язані економічні перспективи.

На міжнародному рівні результати інвестиційних стратегій країн а також інвестиційна привабливість країн, регіонів і підприємств оцінюється ведучими світовими рейтинговими агентствами Moody's, Fitch і Standart & Poor's [8]. Інвестиційна привабливість країни, регіону, підприємства визначається інвестиційним потенціалом та інвестиційними ризиками. Інвестиційний потенціал вказує на готовність різних суб'єктів господарювання до приймання інвестицій з відповідними гарантіями збереження капіталу і отримання прибутку інвесторам.

До загальних причин, що перешкоджають отриманню інвестицій різними суб'єктами господарювання, варто віднести наступні: низький рівень захисту прав власника; високі політичні ризики; недостатня інформаційна прозорість; високі адміністративні бар'єри. Крім того, є ряд часткових проблем, що відносяться безпосередньо до інвестиційного процесу і також вимагають вирішення, а саме: а) відсутність розвинутої інфраструктури по обслуговуванню і підготовці інвестицій (консалтингових фірм по розробці техніко-економічних обґрунтувань проектів, бізнес-планів; фірм, що надають послуги по просуванню і узгодженню проектів); б) низький інформаційний рівень забезпеченості інвесторів (інвестор стикається з проблемою відсутності доступної інформації по ресурсах, наявності вільних земельних ділянок промислового призначення, виробничих приміщень, трудових ресурсів); в) відсутність напрацьованої системи супроводження найбільш значимих інвестиційних проектів, брак спеціалістів в галузі в галузі інвестиційного менеджменту на підприємствах і в органах виконавчої влади.

З точки зору депресивного характеру загальної економічної ситуації, для Вінницької області, як і для України в цілому, вибір інвестиційних

пріоритетів знаходиться в таких площинах: розвитку експорту і ефективного імпортозаміщення; зниження витрат первинної сировини, поглиблення ступеня її переробки; зниження енерговитратності виробництва; зниження навантаження на навколишнє середовище; підвищення життєвого рівня населення.

Для іноземних інвесторів Вінницької області є привабливими галузь сільського господарства і харчова та переробна промисловість. Станом на 01.01.2012 року в галузь сільського господарства інвестовано 19,3 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій, їх приріст з початку року склав 1,6 млн. дол. США. В минулому 2011 році в харчову та переробну промисловість вкладено прямих іноземних інвестицій на суму 64,8 млн. дол. США. Приріст їх з початку року становив 15,7 млн. дол. США. На сьогоднішній день в агропромисловому комплексі області знаходяться в стадії реалізації та будуть реалізовуватися в найближчій перспективі 148 інвестиційних проектів на суму понад 17,5 млрд. грн., спрямованих на розвиток галузі рослинництва, будівництво нових та реконструкцію існуючих тваринницьких комплексів, елеваторів, сховищ для зберігання овочів, картоплі та фруктів, харчової і переробної промисловості, тощо.

До факторів, що істотно впливають на формування інвестиційного клімату на Вінниччині, варто віднести: 1) сприяння державних органів виконавчої влади у пошуку продуктивних контактів підприємств регіону і потенційних інвесторів; 2) реальна допомога у реструктуризації існуючих заборгованостей підприємств, що ведуть переговори про інвестування; 3) створення відповідної суспільної думки про хід та наслідки інвестиційної політики регіону; 4) формування прозорих механізмів впровадження інвестиційних проектів; 5) подальший розвиток стратегії підтримки „центрів потенційного росту”, як такої, що вже показала свою ефективність.

З метою створення сприятливих умов для залучення інвестицій в Вінницькій області проводяться наступні заходи: розробляється проект рішення Вінницької обласної ради „Про спеціальний режим інвестиційної

діяльності в процесі реструктуризації цукрової галузі Вінницької області”; відпрацьовується „Програма реструктуризації цукрової галузі Вінницької області”; створено постійно діючу інвестиційну конференцію, до участі в якій залучаються фінансові, консалтингові структури, державні органи, що безпосередньо впливають на інвестиційний клімат регіону; в рамках постійно діючої конференції створюється банк даних інвестиційних пропозицій підприємств Вінницької області; напрацьовується комплекс заходів з передачі об’єктів соціально-побутового призначення на баланси місцевих рад; за участю регіонального Фонду державного майна при фінансуванні Агентства Сполучених Штатів Америки з міжнародного розвитку (USAID) у Вінницькій області розпочав роботу проект „Приватизація земель несільськогосподарського призначення підприємствами України”.

Стратегічно важливим партнером Вінниччини є Австрія, що підтверджується позитивною динамікою експортних та імпорتنих відносин (табл. 1). Частка прямих інвестицій з Австрії в Вінницьку область в загальному обсязі складає 6,6%. Австрійський капітал у Вінницькій області представлений досить потужно – це третина усіх прямих іноземних інвестицій, залучених в регіоні.

Таблиця 1. Зовнішньоторговельні відносини Вінниччини з Австрією, млн. дол. США

Показник	Роки										Відхилення 2012 р. до 1995 р. +/-
	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Експорт товарів з області	0,8	7,3	12,2	13,3	20,6	13,7	7,9	12,9	13,3	13,8	13,0
Імпорт товарів в область	0,7	7,6	6,6	4,1	3,7	7,5	2,4	2,7	4,3	4,6	3,9

Складено автором за: [3]

Австрійська сторона бачить великий потенціал для розвитку співробітництва у Вінницькій області. В Україні австрійців цікавить якісне насіння та сільськогосподарське машинобудування. Для Вінниччини привабливими є ряд австрійських інвесторів, які мають бажання вкласти кошти в аграрний бізнес. Окрім просування власної продукції на український ринок, австрійські компанії декларують сприяння вінницьким товарам у рухові до Європи.

Таблиця 2. Потенційні австрійські інвестори аграрної сфери Вінницької області

№ п/п	Потенційний інвестор	Переваги співпраці для місцевого аграрного сектору	Сфера інтересів інвестора
1	Danustrade GmbH	Постачання високоякісних добрив для с/г підприємств	Контакти з виробниками, продавцями міндобрив та підприємствами, які закупають таку продукцію
2	DIGI Real Holding GmbH	Постачання с/г продукції для отримання кормів	Контакти з роздрібними та оптовими продавцями аграрної продукції, безпосередньо покупцями кукурудзи та її насіння, пшениці, ріпаку, імпортерами експортерами аграрних продуктів, представниками влади
3	BISO Schrattenecker GmbH	Економія паливно-мастильних матеріалів та робочої сили під час збирання врожаю	Виробництво та постачання с/г техніки (косарки, рапсові насадки, сепаратори) рапсу, сої, кукурудзи, соняшника та пшениці
4	IMS Agrartechnik Handels GmbH	Консалтингова допомога у сфері вирощування польових культур та тваринництва з метою скорочення витрат та підвищення прибутковості с/г підприємств	Постачання на український ринок аграрної техніки новітніх зразків та забезпечення її повного сервісного обслуговування та співпраця з вінницькими фермерськими господарствами
5	„КРАУС і КО”	Імпорт екологічно чистої продукції зернових та фуражних культур	Аграрні підприємства для збуту аграрної продукції та фермерські господарства, які можуть запропонувати зерна гірчиці та льону, пшона та насіння соняшнику

Складено автором за: [1]

Сьогодні в області працює 6 спільних україно-австрійських підприємств: ТОВ „Пфанер Бар”, ТОВ „Пфанер Агро”, ТОВ „Жежелівський

кар'єр", ТОВ „РТС”, СТОВ „Відродження”, ТОВ „Гасиб Україна”. Зокрема, торгова марка Pfanner – одна з найстаріших та найбільш відомих у Європі. Соки Pfanner мають попит в усьому світі. З приходом на український ринок ця фірма ставить перед собою завдання, які виходять за звичайні рамки виробничо-реалізаційної політики. Регулярно надається фінансова підтримка та технологічна допомога місцевим сільськогосподарським підприємствам, а також, створюються нові високооплачувані робочі місця, таким чином підтримується і економіка, і соціальна сфера регіону [1].

Процес створення сприятливого інвестиційного клімату не обмежується лише діями держави та регіональних органів влади. Багато залежить від самих підприємств, які бажають отримати інвестиції. Адже інвестор, що визначає об'єкт вкладення свого капіталу, усестороннє вивчає підприємство, оцінює його стабільність та конкурентні переваги.

Світова практика свідчить про те, що найбільш розповсюджені форми підтвердження надійності і високого рівня підприємства є системи управління, які засновані на використанні підходів і методів загального управління якістю (Total Quality Management – TQM). Без сучасних систем управління якістю підприємство не може вийти на міжнародний ринок. Все частіше не тільки зарубіжні компанії, але і вітчизняні починають будь-які переговори з українськими партнерами тільки при наявності у них сертифіката відповідності міжнародному стандарту ISO 9001. Сертифікат ISO 9001 - це офіційний документ, який підтверджує той факт, що підприємство дійсно працює відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 9001 та система управління якістю відповідає всім необхідним вимогам [9].

Система управління якістю забезпечує впевненість замовників та споживачів в якості одержуваної продукції, а також поліпшує діяльність підприємства. Саме тому останнім часом наявність сертифікованої системи управління якістю є основною умовою участі у більшості тендерів і конкурсів. ISO 9001 це не тільки керівництво з управління якістю

підприємства, а й потужний маркетинговий інструмент. З практики видно, що ціни на товари та послуги сертифікованих, відповідно до ISO 9001, компаній часто виправдано вище цін конкурентів більш як на 40%. Це нагорода, яку отримує підприємство, яке вклало кошти в побудову вичерпної системи менеджменту якості за стандартом ISO 9001.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи вищевикладене можна виділити, що основними напрямками інвестиційної політики держави на різних рівнях покращення інвестиційного клімату мають стати: а) підвищення інвестиційної привабливості як регіонів в цілому, так і районів і міст, а також окремих галузей економіки; б) розвиток сприятливого бізнес-середовища, направлено на максимальне зниження адміністративних і затратних бар'єрів при входженні в бізнес і його функціонуванні, сприяння розвитку конкуренції, малого та середнього підприємництва; в) вдосконалення інформаційного забезпечення інвесторів, інформаційної відкритості середовища; г) налагодження зв'язків в питаннях взаємодії підприємництва з інвестиціями на всіх рівнях влади: місцевому, регіональному і державному; д) вдосконалення системи реалізації інвестиційних проектів.

Для реалізації інвестиційного процесу основною задачею є створення благоприємного і стабільного клімату, оптимальних умов, які забезпечують взаємодію інвесторів з керівниками об'єктів інвестування, місцевими і регіональними органами виконавчої влади.

1. Австрійські інвестори на Вінниччині шукають 300 га землі для засадження садами [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.myvin.com.ua/ua/news/region/>
2. Андрушків І.П. Аналіз підходів до реалізації інвестиційної політики регіонального розвитку / І.П. Андрушків // Вісник Львівської комерційної академії. – Серія „Економіка”. - 2004. – Вип. 14 . – С. 110 – 113.

3. Державний служба статистики України. Головне управління статистики у Вінницькій області. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами Вінницької області [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php/statistical-information/>
4. Другов О.О. Статистичний аналіз інвестиційного забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів / О.О. Другов // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Статистичне оцінювання соціально-економічних явищ у регіоні: методологічні підходи. - Зб. наук. пр. Інституту регіональних досліджень НАН України. - 2004. – Вип. 4 (XLVIII). – С. 241–252.
5. Іванов С.В. Визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості регіонів України / С.В. Іванов // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр. – 2004. – Т.3. - № 194. – С. 705-710.
6. Кириленко В.І. Інвестиційна складова економічної безпеки / В.І. Кириленко [Монографія]. – К.: КНЕУ, 2005. – 232 с.
7. Кужелева А.А. Роль інститута государства в формировании политики иностранного инвестирования / А.А. Кужелева // Наукові праці Донецького національного технічного університету. - Серія: економічна. Випуск 103-3. – Д.: ДонНТУ, 2006. – С. 159-164.
8. Центр исследований региональной экономики. Инвестиционная привлекательность и стратегия регионов [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.lerc.ru/?part=>
9. Центр сертифікації матеріалів та виробів. Сертифікація продукції. Сертифікація послуг. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://csmv.com.ua/>
10. Шевцова Я.А. Концепція керування інвестиційним забезпеченням підприємств / Я.А. Шевцова // Торгівля і ринок України. Зб. наук. праць Донецького державного університету економіки і торгівлі імені М. Туган-Барановського. - 2002. - Вип. 14. - Т. 2. – С. 310–315.